

Riikliku strateegia tähtsus säästva eluasemepoliitika kujundamisel

Housing Ukraine auesimees **Serhii Komnatnyi** vaatleb selles Elamu numbris eluasemestrategieid Ukraina eluasemepoliitika reformi kontekstis.

Ukrania eluasemepoliitika põhjalik reform on ette nähtud Euroopa Liidu heaks kiidetud Ukraina toetamise kavas ja valitsuse jooksva aasta tööplaanis. Kavas on välja töötada uued õigusaktid, mis asendavad vananenud elamukoodeksit.

Mitmetasandiline strateegiline planeerimine

Üks esimesi seaduseelnõusid on eluasemepoliitika aluspõhimõtete seaduse eelnõu, millega kehtestatakse mitmetasandiline strateegiline planeerimine. Strateegilise planeerimise põhimõte on Ukraina eluasemepoliitika üks uuemaid ja tähtsamaid põhimõtteid, mille kehtestamine võimaldab panna eluasemepoliitikale süsteemse aluse. Seaduseelnõuga tehakse ettepanek kehtestada mitu programm-dokumenti, eelkõige Ukraina eluasemepoliitika riiklik strateegia ja asjaomased piirkondlikud strateegiad, mis on välja töötatud kooskõlas riikliku taastamispoliitika suundadega.

Eeldatakse, et nende programm-dokumentidega määratakse kindlaks riigi poliitika põhialused, peamised ülesanded, eesmärgid ja suunad järgmiseks viieks kuni seitsmeks aastaks. Riiklik eluasemestrategie on dokument, mis võimaldab programmi tasandil määratleda need eluasemepoliitika elemendid, millele riik peaks selle rakendamise perioodil oma tähelepanu keskendama. See peab tagama finantsplaneerimise ja rakendamise tõhususe analüüsi kooskõlas sotsiaalsete vajaduste ja riigi majanduslike võimalustega.

Sõjajärgse Ukraina säästva eluasemepoliitika kujundamine

Ukraina ei võitle ainult oma iseseisvuse, vaid kogu Euroopa tuleviku eest. Sellel teekonnal on okupeeritud territooriumide vabastamise kõrval oluline võtta kasutusele Euroopa standardid kõigis riikliku seadusandluse valdkondades. Eluasemepoliitika reform on tõhus, kui

kohaldatakse kodanikele eluaseme tagamise, kahjustatud elamute taastamise ja elamufondi haldamise parimaid tavasid.

ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni rakendatava ning BMZ rahastatava projekti UN4UkrainianCities raames ja koostöös GIZiga on üks eesmärkidest toetada Ukraina valitsuse jõupingutusi eluasemepoliitika uue raamistiku väljatöötamisel. Projekti konsultandid on otseselt kaasatud uute õigusaktide väljatöötamisega tegeleva ametkondade vahelise töörühma tegevusse. Tänu ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni toetusele lisatakse uutesse õigusaktidesse rahvusvahelistes aktides deklareeritud põhimõtted, sealhulgas strateegilise planeerimise põhimõte.

Teine tähtis projekt on „Ukraina elamute taastamine: suutlikkuse arendamise ja koostöö programm elamupiirkondade ülesehituseks Harkivis, Mõkolajivis ja Žõtomõris”, mida viib ellu Eesti Korteriuhistute Liit (EKÜL) koostöös Ukraina valitsusvälise organisatsiooniga Housing Ukraine (Ukraina Elamud) ja ÜRO Euroopa Majanduskomisjoniga (UNECE). Projekti eesmärk on toetada Ukraina vastu suunatud Venemaa relvastatud agressiooni tagajärjel hävinud elamute taastamist. Sellistes linnades nagu Harkiv, Mõkolajiv ja Žõtomõr on välja töötatud korterelamute renoveerimise projektiettepanekud ja koostatud elamuhalduse soovitusel Eesti parimate tavade alusel.

Tänu sellistele projektidele saab uuri- kogemusi, mis on vajalikud nii riiklike kui ka piirkondlike eluasemestrategie väljatöötamiseks ja sõjajärgse Ukraina säästva eluasemepoliitika kujundamiseks.

Mida käsitleb eluasemevaldkonna strateegia?

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) elukeskkonnaprogrammi asamblee määratles 24. istungil eluasemevaldkonna rahvusvahelise strateegia kui üldise üleilmse liikumise, et tagada igapäevasele väärikas eluase ning parandada

eluaseme üldist kättesaadavust ja elutingimusi eelkõige mitteametlike asulate (agulite) elanike jaoks. Strateegia üks peamisi eesmärgi on julgustada riike töötama välja säästvat arengut ning eluasemega seotud õigusi käsitlevaid riiklike ja piirkondlike strateegiaid ja põhimõtteid, mis põhinevad strateegias esitatud suunistel.

Riigi eluasemestrategie peab määrama kindlaks riikliku eluasemepoliitika suunad kõigis selle elluviimise etappides: alates probleemi määratlemisest ja selle lahendamise meetmete kavandamisest kuni tulemuste üle järelevalve tegemise meetmete eelarvestamiseni. Kindlaks tuleb määrata püstitatud eesmärkide saavutamiseks kasutatavad ressursid ja allikad, eesmärkide täitmise viisid ning meetodid ja kontrollivahendid, et tagada kodanikele õigus väärikale eluasemele. Strateegia peab võimaldama saada mitmeid väga olulisi tulemusi, mis on seotud eluasemepoliitika visiooni ja praktilise elluviimise paradigma muutustega. Rahvusvahelise strateegia juhtpõhimõtetest lähtudes tehakse ettepanek töötada riiklike linnaehituspõhimõtete osana välja riiklikud eluasemestrategieid, milles esitatakse kooskõlastatud meetmete loetelu, mille eesmärk on investeerimisprogrammide planeerimine ja väljatöötamine, eluasemehaldus ja uute mitteametlike asulate tekkimise vältimine.

UN-Habitat töötas välja ja ÜRO peaassamblee võttis 23. detsembril 2016. aastal vastu dokumendi „Uus linnade tegevuskava”. Selles dokumendis on tähtsal kohal säästvate lahenduste otsimine riikide poliitika väljatöötamisel, et saavutada tase, kus kodanikele on tagatud õigus väärikale ja taskukohasele eluasemele. Selle programmi kohaselt kohustuvad osalisriigid edendama riiklikku, piirkondlikku ja kohalikku poliitikat, mis toetab kõigi inimeste õigust piisavale eluasemele, mis moodustab ühe osa õigusest rahuldavale elatustasele. **E**

Projekti toetab ESTDEV – Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus